

Názory, které mohou v budoucnu ovlivnit chov skotu

Prof. Ing. František Louda, CSc.

Katedra chovu skotu a mlékařství, ČZU v Praze

Živočišná výroba jako celek prodělává významné změny kvalitativního i kvantitativního charakteru. V chovu skotu došlo v posledních letech k významnému poklesu chovaných krav. Na druhé straně je dováženo velké množství zvířat specializovaných plemen. Jsou budovány nové a adaptovány staré ustajovací prostory. Nově budované stáje představují značné investiční náklady, které budou plnit svoji úlohu v příštích několika desítkách let.

Při budování nových ustajovacích prostorů pro skot je třeba brát v úvahu i různá filozofická hlediska a hnutí, která mohou i v budoucnu ovlivnit živočišnou výrobu.

Jedním z nejznámějších hledisek je tzv. „Welfare“, které požaduje zajištění maximální pohody zvířat. Spotřebitelé v mnoha vyspělých zemích se prostřednictvím různých sdružení zajímají o způsoby ustájení hospodářských zvířat. Průzkumem bylo zjištěno, že až 80 % konzumentů je ochotno platit vyšší ceny za živočišné produkty vyrobené na farmách, kde jsou zvířata chována podle zásad „Welfare“ (VERHOOG-VISSER 1987). Volné systémy ustájení vyžadují větší zastavenou plochu, důkladnou projektovou přípravu respektující etologické zákonitosti chování zvířat.

I u nás můžeme pozorovat, že tyto myšlenkové proudy začínají ovlivňovat veřejné mínění. Chovatel by měl při budování nových stájí, respektovat zásady welfare. Vláda by pak měla významněji tyto systémy ustájení podporovat.

Ačkoliv člověk chová hospodářská zvířata k různým účelům odpradávná, společnost se však o etiku chovu intenzivněji zajímá prakticky 30 let, kdy byly publikovány práce HARRISON (1964), SINGER (1976) zabývající se otázkami etiky chovu hospodářských zvířat. Od té doby se rozvíjí živá diskuse o etickém hledisku zacházení se zvířaty. Hnutí na ochranu zvířat se nejčastěji zabývají otázkou, zda zvířata mají tzv. "morální status", či morální hodnotu a jestli ano, o jaký druh "společenského postavení jde, jaká je vnitřní hodnota zvířete" (INTRINSIC VALUE). Tato myšlenka vychází z předpokladu, že zvířata žijí s relativně vysokým stupněm nezávislosti se specifickými zájmy, které mohou být člověkem narušeny. Při uznání této vnitřní hodnoty zvířete, která tkví v podstatě "bytí" zvířete, je potom morálně nepřijatelné považovat zvíře toliko za předmět. V praxi to znamená, že politika ochrany zvířat by se měla zaměřit na ty druhy lidské činnosti, které mohou nepříznivě ovlivnit fyzickou a etologickou pohodu zvířat. Člověk by vědomě neměl zvířatům způsobovat bolest.

V současné době jsme svědky toho, že dochází k výrazné specializaci chovu skotu na extenzivní a intenzivní formy.

Extenzivní formy hospodaření se budou rozšiřovat převážně v podhorských a příhraničních oblastech. Hospodaření v těchto oblastech bude charakterizováno nízkými vstupy, s nízkým podílem lidské práce. Příznivé rozložení srážek vytváří podmínky pro pastvu a výrobu objemné píče. Z ekonomických důvodů je nejvýhodnější využívat pastvu ke sklizni zatravených ploch. Současné trendy chovu skotu v těchto oblastech naznačují, že je

zde možno chovat skot s minimálními náklady na zimní ustájení převážně v lehkých nezateplených stájích.

Vhodnými plemeny skotu pro tyto oblasti jsou masná plemena středního tělesného rámce. Tato plemena jsou přizpůsobena celoročnímu pobytu venku, mají velmi dobře vyvinuté mateřské schopnosti, jsou konstitučně pevná, dostatečně dlouhověká, mají výborné pastevní schopnosti, dobrou konverzi objemných krmiv, v jatečné zralosti poskytují kvalitní hovězí maso.

Technika chovu masných plemen předpokládá minimalizaci pracovních operací. Chovatel pracuje se stádem jako celkem. Fenomén reprodukce se realizuje převážně přirozenou plemenitbou a je rozhodujícím pro ekonomiku chovu. Soustředění připouštěcího období do 5 - 7 týdnů umožňuje turnusové telení, které probíhá nejčastěji v zimním období. Telata zůstávají na pastvě s matkami do podzimního odstavu, kdy dosahují hmotnosti 270 - 350 kg v závislosti na plemenné příslušnosti, mléčnosti matky a kvalitě pastevního porostu.

Intenzivní formy hospodaření se budou rozvíjet převážně v nížinných oblastech, kde je cena půdy vysoká. Vstupy do hospodaření v této oblasti jsou a budou podstatně vyšší. Chov skotu převážně dojných plemen bude provozován v moderních stájích o vyšší koncentraci. Užiteklost bude dosahovat 7 - 8 tisíc kg mléka za laktaci. Reprodukce skotu zde bude zajišťována převážně inseminací a využíváním biotechnických metod ke zrychlování genetického pokroku.

Vstupem České republiky do EU dojde ke sjednocení našich veterinárních předpisů s evropskými normami. Dojde k otevření trhu s dobyt看em, který umožní realizovat nové formy kooperace rozdílných výrobních oblastí.

Probíhající reformy agrární politiky budou stále více zdůrazňovat koncepci vyváženého zemědělství. V intenzivních výrobních oblastech s vysokou hustotou obyvatelstva lze očekávat limity koncentrace chovaných hospodářských zvířat. Velké prostředky budou vynakládány na to, aby živočišná výroba nebyla zdrojem znečišťování životního prostředí. Zemědělství se bude stále více podílet na ochraně krajiny.